

Milieueffectrapportage

10

Bestemmingsplan
buitengebied – Zundert

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
24 september 2014, nr. 201210299/1/R3,
ECLI:NL:RVS:2014:3481
(mr. Van Buuren, mr. Hoekstra, mr. Helder)
Noot G.A.J.M. Hoevenaars

Bestemmingsplan. Plan-m.e.r. Passende beoordeling. Wijzigingsbevoegdheid. Intensieve veehouderij. Maatregelen. Waterkwaliteit.

[Besluit m.e.r. bijlage]

Het plan-MER en de aanvulling daarop maakt duidelijk dat uitbreiding van intensieve veehouderij niet mogelijk is zonder een toename van stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De Afdeling acht het daarom redelijk dat de raad van de gemeente Zundert geen wijzigingsbevoegdheid heeft opgenomen die uitbreiding mogelijk maakt en dat uitbreiding van oppervlak tot maximaal 1,5 hectare alleen toegestaan is in het kader van dierenwelzijn waarbij het aantal dierplaatsen niet mag toenemen.

De Afdeling overweegt dat uit het MER en de aanvulling daarop niet blijkt dat de maatregelen in het plan dienen te worden opgenomen, maar dat dit onderzochte maatregelen zijn die een positief effect kunnen hebben op de waterkwaliteit. Door de raad is gemotiveerd welke maatregelen wel en niet in het plan zijn opgenomen. De raad heeft gekozen voor de inzet van maatregelen in samenwerking met het waterschap om verboden of verkeerd gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen te gaan. De door appellant voorgestelde maatregel gaat overigens verder dan de onderzochte maatregelen in het MER. De Afdeling verklaart de beroepen ten aanzien van m.e.r. ongegrond. Vanwege andere gronden wordt de vaststelling van het plan op een aantal onderdelen overigens vernietigd.

1. [appellant sub 1], *wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert,*
2. [appellant sub 2A] en [appellante sub 2B] (*hierna gezamenlijk en in enkelvoud: [appellant sub 2]*), *wonend, onderscheidenlijk gevestigd te Rijsbergen,*
3. *het college van gedeputeerde staten van Noord-Brabant (hierna: het college),*
4. [appellant sub 4], *wonend te Rijsbergen, en andere,*
5. [appellant sub 5A] en [appellant sub 5B], *beiden wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert,*
6. [appellant sub 6], *wonend te Achtmaal, gemeente Zundert,*
7. [appellant sub 7A], *wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert, en [appellant sub 7B], wonend te Olland, gemeente Sint Oedenrode (hierna gezamenlijk en in enkelvoud: [appellant sub 7]),*
8. [appellante sub 8A] en [appellant sub 8B] (*hierna gezamenlijk en in enkelvoud: [appellant sub 8]*), *gevestigd, onderscheidenlijk wonend te [woonplaats],*
9. [appellant sub 9], *wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert,*
10. [appellant sub 10], *wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert,*
11. [appellant sub 11], *wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert,*
12. [appellant sub 12], *wonend te Zundert,*
13. *de vereniging Afdeling Zundert-Rijsbergen van de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (hierna: ZLTO), gevestigd te Rijsbergen, gemeente Zundert,*
14. *de stichting Stichting Brabantse Milieufederatie (hierna: de BMF), gevestigd te Tilburg,*
15. [appellant sub 15A] en [appellante sub 15B] (*hierna gezamenlijk en in enkelvoud: [appellant sub 15]*), *wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert,*
16. [appellant sub 16], *wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert,*
17. [appellant sub 17], *wonend te [woonplaats],*
18. [appellant sub 18], *wonend te Wernhout, gemeente Zundert, 1*
19. [appellant sub 19] en anderen, *allen wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert,*
20. [appellant sub 20], *wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert,*
21. [appellant sub 21A], *rechtsopvolger van [appellant sub 21B], wonend te Zundert,*
22. [appellant sub 22], *wonend te Rijsbergen,*
23. [appellant sub 23], *wonend te Klein Zundert, gemeente Zundert,*

24. [appellant sub 24], wonend te Zundert,
 25. [appellant sub 25], wonend te Klein Zundert, gemeente Zundert,
 26. [appellant sub 26], wonend te Zundert,
 27. [appellant sub 27], wonend te Achtmaal, gemeente Zundert,
 28. [appellant sub 28], wonend te Zundert,
 29. [appellante sub 29], gevestigd te Zundert,
 30. [appellant sub 30], wonend te Zundert,
 31. [appellant sub 31A] en [appellante sub 31B] (hierna gezamenlijk en in enkelvoud: [appellant sub 31]), wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert,
 32. [appellant sub 32], wonend te Zundert,
 33. [appellante sub 33], gevestigd te Rijsbergen, gemeente Zundert,
 34. [appellant sub 34], wonend te Wernhout, gemeente Zundert,
 35. [appellante sub 35], wonend te Rijsbergen, gemeente Zundert,
 36. [appellante sub 36], gevestigd te Rijsbergen, gemeente Zundert,
 en
 de raad van de gemeente Zundert, verweerder.

Procesverloop

Bij besluit van 4 september 2012 heeft de raad het bestemmingsplan "Buitengebied" vastgesteld. Tegen dit besluit hebben appellanten beroep ingesteld.

De raad heeft een verweerschrift ingediend.

De Stichting Advisering Bestuursrechtspraak voor Milieu en Ruimtelijke Ordening heeft desverzocht een deskundigenbericht uitgebracht. Hierover heeft een aantal appellanten een zienswijze naar voren gebracht.

Een aantal appellanten en de raad hebben nadere stukken ingediend.

De Afdeling heeft de zaak ter zitting behandeld op 10, 11 en 12 februari 2014, waar het merendeel van de partijen in persoon, een aantal bijgestaan door een raadsman, is verschenen of zich heeft doen vertegenwoordigen. Voorst is daar een aantal derdebelanghebbenden gehoord.

Bij besluit van 25 februari 2014 heeft de raad het bestemmingsplan "Correctieve herziening bestemmingsplan Buitengebied" vastgesteld en daarmee is het bestemmingsplan "Buitengebied" gedeeltematig vervangen en gewijzigd.

Daartoe in de gelegenheid gesteld heeft een aantal appellanten hun zienswijze over het besluit van 25 februari 2014 naar voren gebracht en heeft een

aantal hiertegen afzonderlijk beroep ingesteld. De raad heeft naar aanleiding hiervan een aanvullend verweerschrift ingediend.

Met toestemming van partijen is afgezien van een nadere zitting. De Afdeling heeft het onderzoek vervolgens gesloten.

Overwegingen

1. Bij de vaststelling van een bestemmingsplan heeft de raad beleidsvrijheid om bestemmingen aan te wijzen en regels te geven die de raad uit een oogpunt van een goede ruimtelijke ordening nodig acht. De Afdeling toetst deze beslissing terughoudend. Dit betekent dat de Afdeling aan de hand van de beroepsgronden beoordeelt of aanleiding bestaat voor het oordeel dat de raad zich niet in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat het plan strekt ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening. Voorts beoordeelt de Afdeling aan de hand van de beroepsgronden of het bestreden besluit anderszins is voorbereid of genomen in strijd met het recht.

2. Het bij besluit van 4 september 2012 vastgestelde bestemmingsplan "Buitengebied" voorziet in een planologische regeling voor het buitengebied van de gemeente Zundert. Dit plan is bij besluit van 25 februari 2014 tot vaststelling van het bestemmingsplan "Correctieve herziening bestemmingsplan Buitengebied" vervangen en gewijzigd, voor zover het betreft enkele onderdelen van de planregels.

3. Ingevolge artikel 6:19, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) hebben de beroepen van rechtswege mede betrekking op een besluit tot wijziging van het bestreden besluit tenzij partijen daarbij onvoldoende belang hebben.

Ingevolge het zesde lid staat intrekking of vervanging van het bestreden besluit niet in de weg aan de vernietiging van het bestreden besluit indien de indiener van het bezwaar- of beroepschrift daarbij belang heeft.

Tenzij anders is vermeld, zijn de beroepen niet van rechtswege mede gericht tegen het besluit van 25 februari 2014.

(...)

Het beroep van [appellant sub 6]

10. [appellant sub 6] betoogt dat de raad ten onrechte het plandeel met de bestemming "Agrarisch - Boomteeltontwikkelingsgebied" aan de [locatie 12] te Achtmaal heeft vastgesteld, nu ter plaatse het bouwblok voor zijn intensieve veehouderij

had moeten worden uitgebreid tot meer dan 1,5 ha. Dit bouwblok van 1 ha is te klein, waardoor hij geen gebruik kan maken van zijn milieuvergunning uit 2007 en genoodzaakt is zijn inrichting in werking te hebben op grond van een milieuvergunning uit 2004. In dit kader wijst hij er op dat er door het college van burgemeester en wethouders een ontheffing is aangevraagd bij het college voor een bouwblok groter dan 1,5 ha. Hij betoogt dat de raad dan ook had moeten voorzien in een groter bouwblok en dat is gehandeld in strijd met het vertrouwensbeginsel. Verder voert hij aan dat het bouwverbod voor intensieve veehouderijen van artikel 4, lid 4.2, onder 4.2.1.2, onder a, van de planregels, waardoor het aantal dierplaatsen niet mag worden uitgebreid in strijd is met de Verordening 2012. Tot slot betoogt [appellant sub 6] dat de regeling voor bedrijfswoningen innerlijk tegenstrijdig is.

10.1. De raad stelt zich op het standpunt dat, zonder de vereiste ontheffing van de provinciale verordening, bij het plan niet kan worden voorzien in de gewenste uitbreiding van de intensieve veehouderij. Het voormelde bouwverbod is opgenomen omdat er niet zonder meer ruimte is voor uitbreidingen van intensieve veehouderijen, gelet op de stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden, en maatwerk is vereist. Dit geldt ook voor verwevingsgebieden. Verder wijst de raad er op dat de regeling voor bedrijfswoningen niet innerlijk tegenstrijdig is. Bij plandelen met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" is in beginsel een bedrijfswoning toegestaan, tenzij de aanduiding "(-bw) bedrijfswoning uitgesloten" is toegekend. Als er meer dan één bedrijfswoning is toegestaan, dan is dat met de aanduiding "bedrijfswoning" en een maximaal aantal wooneenheden aangegeven.

10.2. Het perceel van [appellant sub 6] heeft deels de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" met de aanduidingen "intensieve veehouderij", "bouwvlak" en "reconstructiewetzone - verwevingsgebied". Het andere deel van het perceel heeft de bestemming "Agrarisch - Boomteeltontwikkelingsgebied" met de aanduiding "reconstructiewetzone - verwevingsgebied".

10.3. Ingevolge artikel 4, lid 4.1, aanhef en onder b, van de planregels is op gronden aangewezen voor "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" alleen ter plaatse van de aanduiding "intensieve veehouderij", al dan niet in combinatie met een grondge-

bonden bedrijf, waaronder onder andere een boomteeltbedrijf, een intensieve veehouderij toegestaan.

Ingevolge lid 4.1, onder g en h, zijn ter plaatse van de aanduiding "bedrijfswoning" meerdere bedrijfswoningen toegestaan, waarbij het toegestane aantal op de planverbeelding is aangegeven en is ter plaatse van de maatvoeringsaanduiding "maximaal aantal wooneenheden" het aangeduide aantal bedrijfswoningen toegestaan.

Ingevolge lid 4.2, onder 4.2.1.1, aanhef en onder e, mag op de voor "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" aangewezen gronden uitsluitend worden gebouwd ten dienste van de bestemming en wel een bedrijfswoning, tenzij de aanduiding "(-bw) bedrijfswoning" op de planverbeelding is opgenomen.

Ingevolge lid 4.2, onder 4.2.1.2, aanhef en onder a, is het ter plaatse van de aanduiding "intensieve veehouderij" binnen "reconstructiewetzone - extensiveringsgebied" en "reconstructiewetzone verwevingsgebied" niet toegestaan te bouwen indien er sprake is van een uitbreiding van het aantal dierplaatsen.

10.4. Ingevolge artikel 9.3, eerste lid, aanhef en onder d, van de Verordening 2012 kan een bestemmingsplan dat is gelegen in een verwevingsgebied voorzien in uitbreiding van bouwblokken voor intensieve veehouderij die kleiner zijn dan 1,5 hectare tot een omvang van ten hoogste 1,5 hectare op een duurzame locatie in welk geval ten minste 10% van het bouwblok wordt aangewend voor een goede landschappelijke inpassing.

10.5. Over de gewenste uitbreiding van het bouwvlak van de intensieve veehouderij tot meer dan 1,5 ha overweegt de Afdeling dat de raad ten tijde van het bestreden besluit, gelet op artikel 4.1, eerste en tweede lid, van de Wro, artikel 9.3, eerste lid, aanhef en onder d, van de Verordening 2012 in acht moest nemen en niet kon voorzien in de gewenste uitbreiding. Voorts wijst de Afdeling er op dat het beroep van [appellant sub 6] tegen het besluit op bezwaar waarbij de weigering van de op grond van de Verordening ruimte Noord-Brabant 2011 gevraagde ontheffing voor de uitbreiding in stand is gebleven bij uitspraak van 23 oktober 2013, in zaak nr. 201210291/1/R3, ongegrond is verklaard. Dat de raad bij de vaststelling van dit plan, hangende de procedure omtrent de geweigerde ontheffing, niet heeft voorzien in de gewenste uitbreiding is niet in strijd met het vertrouwensbeginsel, nu op dat moment de gevraagde ontheffing reeds was geweigerd en uit het doen

van een aanvraag voor een ontheffing niet reeds het gerechtvaardigd vertrouwen kan worden afgeleid dat door de raad bij dit plan zou worden voorzien in de gewenste uitbreiding. Het betoog faalt.

10.6. Met betrekking tot het in artikel 4, lid 4.2, onder 4.2.1.2, onder a, van de planregels vervatte bouwverbod stelt de Afdeling vast dat het op de gronden met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" met de aanduidingen "intensieve veehouderij" en "reconstructiewetzone - verwevingsgebied" niet is toegestaan te bouwen indien daarmee het aantal dierplaatsen wordt uitgebreid. Met deze regeling heeft de raad, naar aanleiding van het plan-MER en de aanvulling hierop, beoogd te voorkomen dat onbenutte vergunde milieugebruiksruimte van intensieve veehouderijen alsnog wordt benut en uitgesloten dat nieuwe bebouwing op gronden waar bebouwing is toegestaan kan worden aangewend voor extra dierplaatsen ten opzichte van het aantal dierplaatsen in de bestaande bebouwing ten tijde van het bestreden besluit. De Afdeling acht dit niet onredelijk. Dat deze regeling voor verwevingsgebieden geen grondslag heeft in de Verordening 2012 betekent, anders dan [appellant sub 6] betoogt, niet dat de raad in het kader van een goede ruimtelijke ordening deze regeling niet had mogen vaststellen. Daarbij is van belang dat in het algemeen aan een geldend plan geen blijvende rechten kunnen worden ontleend en de raad op grond van gewijzigde planologische inzichten en na afweging van alle betrokken belangen andere regels voor gronden kan vaststellen. Dat de raad in dit geval onvoldoende gewicht heeft toegekend aan de belangen van [appellant sub 6] is niet gebleken, nu de huidige bedrijfsvoering als zodanig is bestemd en een uitbreiding van zijn intensieve veehouderij met extra dierplaatsen in dit geval niet zonder meer mogelijk was. Het betoog faalt.

10.7. Het betoog over de regeling voor bedrijfswoningen slaagt evenmin. De Afdeling stelt vast dat op de gronden met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" en de aanduiding "bouwvlak", gelet op artikel 4, lid 4.2, onder 4.2.1.1, aanhef en onder e, van de planregels één bedrijfswoning is toegestaan. Indien op de verbeelding de aanduiding "bedrijfswoning" en een daarbij behorend maximaal aantal wooneenheden is aangegeven is er meer dan één bedrijfswoning toegestaan. De regeling is niet innerlijk tegenstrijdig. Het betoog faalt.

10.8. Gelet op het voorgaande is het beroep van [appellant sub 6] ongegrond.

Het beroep van [appellant sub 7]

(...)

Het beroep van ZLTO

Bestemmingsvlakken van grondgebonden agrarische bedrijven en boomteeltbedrijven

17. ZLTO betoogt dat de maximale omvang van een bestemmingsvlak met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" voor grondgebonden agrarische bedrijven en boomteeltbedrijven ten onrechte is beperkt tot 2 ha. Dit biedt onvoldoende mogelijkheden voor verduurzaming en schaalvergroting. Nu kassen en permanente teeltondersteunende voorzieningen binnen het bestemmingsvlak moeten worden opgericht, dienen bestemmingsvlakken van grondgebonden agrarische bedrijven en boomteeltbedrijven tot 2,5 ha vergroot te kunnen worden.

17.1. De raad stelt zich op het standpunt dat bestemmingsvlakken voor glastuinbouwbedrijven en binnen het boomontwikkelingsgebied gevestigde boomteeltbedrijven kunnen worden vergroot tot 4 ha. Grondgebonden agrarische bedrijven en boomteeltbedrijven die buiten het boomontwikkelingsgebied liggen, zijn gebonden aan de maximale oppervlakte van 2 ha voor het bestemmingsvlak met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf". Afhankelijk van de voorheen geldende bestemming bedraagt de maximale oppervlakte voor kassen binnen het bestemmingsvlak 5.000 m² of 1,5 ha. Hierbij is de Verordening 2012 in acht genomen. Volgens de raad blijft voldoende oppervlakte over om overige voorzieningen en bedrijfswoningen binnen het bestemmingsvlak te bouwen.

17.1.1. De Afdeling stelt vast dat met de vaststelling van het plan "Correctieve herziening bestemmingsplan Buitengebied" onder meer de wijzigingsbevoegdheden voor de vergroting van bestemmingsvlakken van grondgebonden agrarische bedrijven en boomteeltbedrijven uit het bestemmingsplan "Buitengebied" zijn gewijzigd. Nu de maximale toegestane omvang van de bestemmingsvlakken van 2 ha echter is gehandhaafd en wat dat betreft slechts een vernummering in de regels heeft plaatsgevonden, is in zoverre geen verandering gebracht in de met het oorspronkelijke besluit beoogde rechtsgevolgen. Gelet op artikel 6:19, eerste lid, van de Awb, is in zoverre geen beroep van rechtswege ontstaan tegen het besluit van 25 februari 2014.

17.1.2. Ingevolge artikel 3, lid 3.8, onder 3.8.2, van de planregels van het bestemmingsplan "Buiten gebied" is het college van burgemeester en wethouders bevoegd met toepassing van het bepaalde in artikel 3.6, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wro de bestemming "Agrarisch" te wijzigen in de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" ten behoeve van vergroting van het bestemmingsvlak "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

(...);

c. voor grondgebonden agrarische bedrijven, tevens boomteeltbedrijven met de aanduiding "bomenteelt", is vergroting van de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" toegestaan met een maximale omvang van 2 ha en met een maximale oppervlakte aan kassen van 5.000 m² netto glas, mits geen omschakeling plaatsvindt naar een glastuinbouwbedrijf;

(...).

Ingevolge artikel 4, lid 4.7, onder 4.7.1, sub 4.7.1.1, is het college van burgemeester en wethouders bevoegd met toepassing van het bepaalde in artikel 3.6, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wro de bestemmingsgrens van de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" te doorbreken ten behoeve van een vergroting. Deze wijzigingsbevoegdheid dient gelijk met de wijzigingsbevoegdheid zoals genoemd in artikel 3, lid 3.8, onder 3.8.2, artikel 3, lid 3.8, onder 3.8.3, artikel 5, lid 5.8, onder 5.8.2, artikel 5, lid 5.8, onder 5.8.3, artikel 6, lid 6.7, onder 6.7.2, artikel 6, lid 6.7, onder 6.7.3, artikel 7, lid 7.8, onder 7.8.2, of artikel 8, lid 8.8, onder 8.8.2, toegepast te worden en daarnaast gelden de voorwaarden zoals in die artikelen zijn opgenomen.

In artikel 5, lid 5.8, onder 5.8.2, aanhef en onder c, artikel 6, lid 6.7, onder 6.7.2, aanhef en onder c, artikel 7, lid 7.8, onder 7.8.2, aanhef en onder d, en artikel 8, lid 8.8, onder 8.8.2, aanhef en onder d, zijn voor de bestemmingen "Agrarisch - AHS Plus", "Agrarisch - Boomteeltontwikkelingsgebied", "Agrarisch met waarden - Beekdal" en "Agrarisch met waarden - Groenblauwe mantel" vergelijkbare wijzigingsbevoegdheden opgenomen voor de vergroting van een agrarisch bestemmingsvlak voor grondgebonden agrarisch bedrijven en voor boomteeltbedrijven tot 2 ha. In artikel 5, lid 5.8, onder 5.8.2, aanhef en onder c, en artikel 6, lid 6.7, onder 6.7.2, aanhef en onder c, is daarbij evenwel opgenomen dat een maximale oppervlakte aan kassen van 1,5 ha netto glas is toegestaan.

Voorts is in artikel 6, lid 6.7, onder 6.7.2, aanhef en onder c, opgenomen dat boomteeltbedrijven op gronden met de bestemming "Agrarisch - Boomteeltontwikkelingsgebied" tot een maximum van 4 ha kunnen uitbreiden.

17.1.3. De raad heeft op grond van de verrichte inventarisatie van bestaande agrarische bedrijven en bestaande uitbreidingsplannen, met inachtneming van de toegekende bouwvlakken in de voorheen geldende plannen, besloten om de bestemmingsvlakken voor agrarische bedrijven af te stemmen op de bestaande omvang van de bebouwing plus 20% en verdere uitbreiding daarvan toe te staan via wijzigingsbevoegdheden. Daarbij is een differentiatie opgenomen voor verschillende typen agrarische bedrijven en verschillende typen agrarische gebieden. De bestaande glastuinbouwbedrijven en glasboomteeltbedrijven, waarvan de productie geheel of in overwegende mate plaatsvindt in kassen en waaraan de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" en de aanduiding "glastuinbouw" is toegekend, kunnen, na wijziging, uitbreiden tot een maximale oppervlakte van 4 ha. Boomteeltbedrijven waarvan de productie geheel of in overwegende mate niet in gebouwen plaatsvindt, zijn als grondgebonden agrarisch bedrijf aangemerkt met de aanduiding "bomenteelt". Voor deze bedrijven zijn, behalve als deze bedrijven in een boomteeltontwikkelingsgebied liggen, wijzigingsbevoegdheden voor een vergroting tot maximaal 2 ha opgenomen. Gelet hierop heeft de raad onderscheid gemaakt in de uitbreidingsmogelijkheden voor boomteeltbedrijven die niet als grondgebonden agrarisch bedrijf kunnen worden aangemerkt en alle overige grondgebonden agrarische bedrijven, waaronder ook boomteeltbedrijven, behoudens voor zover deze in een boomteeltontwikkelingsgebied liggen. De reden hiervoor is dat de raad de ontwikkelingsmogelijkheden voor de glastuinbouw en glasboomteelt wil bevorderen en daarvoor een boomontwikkelingsgebied heeft aangewezen. In andere gebieden dienen de natuur- en landschapswaarden te worden beschermd, zodat in deze gebieden een beperking is gesteld aan de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven.

17.1.4. ZLTO heeft niet aannemelijk gemaakt dat bestemmingsvlakken met een oppervlakte van maximaal 2 ha voor bedoelde grondgebonden agrarische bedrijven en boomteeltbedrijven in het algemeen onvoldoende zijn om permanente teeltondersteunende voorzieningen en kassen op

te richten en dat daarbij onvoldoende ruimte overblijft voor de overige bebouwing en voorzieningen. Daarbij heeft de raad in redelijkheid een onderscheid kunnen maken tussen glastuinbouw en glasboomteelt en andere grondgebonden agrarische bedrijven, waaronder grondgebonden boomteelt.

Voor zover ZLTO stelt dat een maximale oppervlakte van 2 ha voor grondgebonden agrarische bedrijven onvoldoende mogelijkheden biedt voor onder meer verduurzaming van agrarische activiteiten, overweegt de Afdeling dat uit het deskundigenbericht volgt dat een aantal agrarische activiteiten waarop ZLTO doelt ook buiten het bestemmingsvlak kan worden uitgevoerd, nu daarvoor geen bebouwing hoeft te worden opgericht. Voorts volgt hieruit dat niet alle activiteiten tot een groter ruimtebeslag binnen het bestemmingsvlak zullen leiden.

Gelet op het voorgaande heeft ZLTO niet aanneemelijk gemaakt dat grondgebonden agrarische bedrijven met een uitbreidingsmogelijkheid tot 2 ha over onvoldoende ruimte binnen het bestemmingsvlak zullen beschikken en heeft de raad in redelijkheid geen aanleiding hoeven zien om meer uitbreidingsmogelijkheden voor grondgebonden agrarische bedrijven en boomteeltbedrijven buiten het boomteeltontwikkelingsgebied in het plan mogelijk te maken. Het betoog faalt.

Bestemmingsvlakken van intensieve veehouderijen

17.2. ZLTO betoogt dat de uitbreiding van bestemmingsvlakken voor intensieve veehouderijen, waarvoor wijzigingsbevoegdheden zijn opgenomen, ten onrechte alleen is toegestaan indien deze noodzakelijk is in het kader van dierenwelzijn en het aantal bestaande dierplaatsen niet toeneemt met het wijzigingsplan. Uit de Verordening 2012 volgt dat op duurzame locaties in verwevingsgebieden mogelijk moet worden gemaakt dat het bouwvlak van intensieve veehouderijen tot 1,5 ha kan uitbreiden, ook als het aantal dierplaatsen daarbij toeneemt.

17.2.1. De raad stelt zich op het standpunt dat uit het plan-MER volgt dat uitbreiding van intensieve veehouderijen niet zonder meer kan worden toegestaan, omdat dit negatieve significante gevolgen kan hebben voor nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Uitbreiding van een intensieve veehouderij met een toename van het aantal dierplaatsen is alleen in een afzonderlijk bestemmingsplan moge-

lijk indien is aangetoond dat deze uitbreiding geen negatieve significante gevolgen heeft voor nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

17.2.2. De Afdeling stelt vast dat met de vaststelling van het plan "Correctieve herziening bestemmingsplan Buitengebied" onder meer de wijzigingsbevoegdheden voor de vergroting van het bestemmingsvlak met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch Bedrijf" en de aanduiding "intensieve veehouderij" uit het bestemmingsplan "Buitengebied" zijn vervangen en gewijzigd. Nu echter de wijzigingsvoorwaarden over dierenwelzijn en de dierplaatsen zijn gehandhaafd en wat dat betreft slechts een vernummering heeft plaatsgevonden, is in zoverre geen verandering gebracht in de met het oorspronkelijke besluit beoogde rechtsgevolgen. Gelet op artikel 6:19, eerste lid, van de Awb, is in zoverre geen beroep van rechtswege ontstaan tegen het besluit van 25 februari 2014.

17.2.3. Ingevolge artikel 3, lid 3.8, onder 3.8.3, van de planregels van het bestemmingsplan "Buitengebied" is het college van burgemeester en wethouders bevoegd met toepassing van het bepaalde in artikel 3.6, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wro de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" ten behoeve van vergroting van het bestemmingsvlak "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" met de aanduiding "intensieve veehouderij" mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

(...);

a. de intensieve veehouderij niet gelegen is ter plaatse van de aanduiding "reconstructiewetzone - extensiveringsgebied" en/of "wro-zone - ecologische verbindingzone",

(...);

c. de vergroting is alleen mogelijk indien deze noodzakelijk is in het kader van dierenwelzijn;

d. er vindt geen uitbreiding plaats van het aantal dierplaatsen;

e. indien aan a. t/m d. wordt voldaan is een vergroting toegestaan naar maximaal 1,5 ha;

(...).

In artikel 5, lid 5.8, onder 5.8.3, aanhef en onder c en d, artikel 6, lid 6.7, onder 6.7.3, aanhef en onder c en d, artikel 7, lid 7.8, onder 7.8.3, aanhef en onder c en d, en artikel 8, lid 8.8, onder 8.8.3, aanhef en onder c en d, zijn voor de bestemmingen "Agrarisch - AHS Plus", "Agrarisch - Boomteeltontwikkelingsgebied", "Agrarisch met waarden - Beekdal" en "Agrarisch met waarden - Groenblauwe mantel" vergelijkbare voorwaarden

opgenomen voor toepassing van de wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding van een agrarisch bestemmingsvlak voor een intensieve veehouderij tot 1,5 ha.

17.2.4. Ingevolge artikel 9.3, eerste lid, aanhef en onder d, van de Verordening 2012 kan een bestemmingsplan dat is gelegen in een verwevingsgebied voorzien in uitbreiding van bouwblokken voor intensieve veehouderijen die kleiner zijn dan 1,5 ha tot een omvang van ten hoogste 1,5 ha op een duurzame locatie in welk geval ten minste 10% van het bouwvlak wordt aangewend voor een goede landschappelijke inpassing.

Ingevolge het tweede lid, aanhef en onder c, blijkt uit de toelichting bij een bestemmingsplan ten aanzien van een duurzame locatie als bedoeld in het eerste lid, onder b en d, dat de beoogde ontwikkeling zowel vanuit milieuoogpunt, in het bijzonder wat betreft ammoniak, geur, fijnstof en gezondheid voor mensen, als vanuit ruimtelijke oogpunt, in bijzonder wat betreft natuur, landschap en cultuurhistorie, aanvaardbaar is.

17.2.5. Voor zover ZLTO betoogt dat uit de Verordening 2012 volgt dat in een bestemmingsplan dat in een verwevingsgebied ligt mogelijk moet worden gemaakt dat een bouwvlak van een intensieve veehouderij tot 1,5 ha kan worden vergroot, overweegt de Afdeling dat de Verordening 2012 daartoe niet verplicht en dat het de raad vrij staat om in het kader van een goede ruimtelijke ordening een stringenter beleid te voeren.

Uit het plan-MER en de aanvulling daarop volgt dat significante effecten bij uitbreiding van intensieve veehouderijen als gevolg van een toename van stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten en dat deze bedrijven niet zonder meer kunnen uitbreiden.

De raad heeft zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat voor een mogelijke uitbreiding van een intensieve veehouderij een afzonderlijke bestemmingsplanprocedure dient te worden gevolgd, waarbij moet worden aangetoond dat negatieve significante gevolgen op nabijgelegen Natura 2000-gebieden zich niet zullen voordoen. Nu deze negatieve significante gevolgen bij uitbreiding van intensieve veehouderijen niet op voorhand zijn uit te sluiten, heeft de raad in redelijkheid kunnen afzien van een daartoe strekkende wijzigingsbevoegdheid en kunnen volstaan met een wijzigingsbevoegdheid met de voorwaarden dat uitbreiding van het bestemmingsvlak alleen mogelijk is in het kader van dierenwel-

zijn en waarbij het aantal dierplaatsen door het wijzigingsplan niet mag toenemen binnen het maximaal toegestane bestemmingsvlak van 1,5 ha. Het betoog faalt.

(...)

Waterkwaliteit

18.4. De BMF betoogt dat de raad het plan ten onrechte heeft vastgesteld, voor zover het betreft de mogelijkheden voor boomteelt, pot- en containervelden, teeltondersteunend glas en glastuinbouwbedrijven. Daartoe voert zij aan dat deze mogelijkheden zullen leiden tot een verslechtering van de waterkwaliteit, terwijl uit onderzoek blijkt dat niet aan de normen, die voortkomen uit de Kaderrichtlijn water (richtlijn nr. 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van Ministers van de Europese Gemeenschappen van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PbEG L 327/1)) kan worden voldaan. Dit blijkt ook uit het door haar overgelegde rapport van Alterra van 5 juni 2013. De raad heeft gelet daarop ten onrechte de maatregelen uit het milieueffectrapport (hierna: MER) niet in het plan opgenomen. Volgens de BMF dient een teeltvrije zone van 12,5 m aan weerszijden van waterlichamen te worden opgenomen, door het toekennen van de bestemming "Water" aan deze gronden.

18.4.1. De raad stelt zich op het standpunt dat in het MER en de aanvulling op het MER is ingegaan op de waterhuishouding en de waterkwaliteit in het plangebied en de gevolgen van het plan daarop. In dat kader zijn mogelijke maatregelen onderzocht en is gemotiveerd welke maatregelen wel en niet in het plan zijn opgenomen. Ook heeft hierover uitvoerig overleg met het waterschap plaatsgevonden.

18.4.2. Ten behoeve van het plan is een MER opgesteld. Naar aanleiding van opmerkingen van de commissie voor de milieueffectrapportage is een aanvulling op het MER gemaakt. In het MER staat over waterkwaliteit dat het streven naar groei van de boomteeltsector in de gemeente Zundert als belangrijk risico met zich brengt dat de oppervlaktewaterkwaliteit (blijvend) niet aan de normen, zoals die volgen uit de Kaderrichtlijn water, kan voldoen. Voor het beperken van de emissie naar het oppervlaktewater kan volgens het MER in het plan gewerkt worden met spuit- en mestvrije zones rond de aanwezige watergangen, bijvoorbeeld door de watergang breder weer te geven. Daarnaast kan generiek binnen de gebiedsdekkende

bestemming worden opgenomen dat teeltondersteunende voorzieningen op een bepaalde afstand van de perceelsgrens moeten worden aangelegd. In de aanvulling op het MER staat dat momenteel op grond van het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij in de gemeente Zundert wordt gewerkt met teeltvrije zones en andere maatregelen ter beperking van drift. In de aanvulling staat dat uitbreiding van teeltvrije zones in het bestemmingsplan enig effect resulteert en handhaafbaar is, maar wel een grote investering vereist ten opzichte van het resultaat. De conclusie in de aanvulling is dat het bestemmingsplan maar zeer beperkte mogelijkheden biedt, in aanvulling op reeds bestaande wet- en regelgeving.

18.4.3. De Afdeling overweegt dat uit het MER, anders dan de BMF stelt, niet volgt dat de daar genoemde maatregelen, waaronder teeltvrije zones, in het plan dienen te worden opgenomen, maar dat dit onderzochte maatregelen zijn die een positief effect kunnen hebben op de waterkwaliteit. Niet is gebleken dat de raad bij de vaststelling van het plan hiermee onvoldoende rekening heeft gehouden. De raad heeft daarover gesteld dat vanwege de beperkte toegevoegde waarde van teeltvrije zones in het plan ten opzichte van de mogelijkheden op grond van sectorale wet- en regelgeving, in verhouding tot de aanzienlijke planologische beperkingen, is gekozen om geen teeltvrije zones in het plan op te nemen. Uit het raadsvoorstel volgt dat wordt ingezet op controle en handhaving, maatwerkoplossingen, zoals het tijdstip van spuiten, spuittechniek en soorten bestrijdingsmiddelen, flankerend beleid en samenwerkingprojecten. Ter zitting heeft de raad toegelicht dat in samenwerking met het waterschap wordt ingezet op voorlichting en een verbeterde handhaving van de bestaande maatregelen, mede omdat, zoals ook in het MER staat, de overschrijdingen onder meer worden veroorzaakt door gebruik van verboden bestrijdingsmiddelen en verkeerd gebruik van bestrijdingsmiddelen. De Afdeling ziet in het aangevoerde geen aanleiding voor het oordeel dat die afweging van de raad onredelijk is. Wat betreft de door de BMF gewenste zone van 25 m met de bestemming "Water", waarmee agrarisch gebruik als zodanig zou zijn uitgesloten voor deze gronden, is voorts van belang dat de BMF niet aannemelijk heeft gemaakt dat een dergelijke beperkende maatregel, die overigens verder gaat dan de in de MER genoemde maatregelen, noodzakelijk is. Daarbij betreft de Afdeling

dat teeltvrije zones op grond van het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij kunnen worden toegepast en eisen kunnen worden gesteld aan het gebruik van bestrijdingsmiddelen, zoals volgens het MER reeds plaatsvindt. Ter zitting heeft de raad daarnaast nog gewezen op gebruiksbeperkingen die uit de Keur van het waterschap volgen. Het betoog faalt.

(...)

Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

I. verklaart de beroepen van [appellante sub 8A] en [appellant sub 8B] en [appellante sub 36] tegen het besluit van 4 september 2012 tot vaststelling van het bestemmingsplan "Buitengebied" geheel niet-ontvankelijk;

II. verklaart de beroepen van [appellant sub 4] en andere, [appellant sub 11], de vereniging Afdeling Zundert-Rijsbergen van de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie, [appellant sub 19] en anderen, [appellant sub 20] en [appellante sub 35] tegen het besluit van 4 september 2012 tot vaststelling van het bestemmingsplan "Buitengebied niet-ontvankelijk voor zover het betreft:

a. het plandeel met de bestemming "Bedrijf" aan de [locatie 4]-[locatie 5] ([appellant sub 4] en andere);

b. het plandeel met de bestemming "Agrarisch - Boomteeltgebied" bij de Leemputten ([appellant sub 11]);

c. artikel 3, lid 3.8, onder 3.8.3, artikel 4, lid 4.7, onder 4.7.1, sub 4.7.1.1, artikel 5, lid 5.8, onder 5.8.3, artikel 6, lid 6.7, onder 6.7.3, voor zover het betreft de uitbreidingsmogelijkheden van gemengde agrarische bedrijven ten behoeve van de grondgebonden agrarische bedrijfstak, en artikel 4, lid 4.4, onder 4.4.3, sub d, van de planregels (ZLTO);

d. het plandeel met de bestemming "Agrarisch met waarden - Groenblauwe mantel" nabij het Vervul ([appellant sub 19] en anderen en [appellant sub 20]);

e. artikel 17, lid 17.5, van de planregels ([appellante sub 35]);

III. verklaart de beroepen van het college van gedeputeerde staten van Noord-Brabant, [appellant sub 4] en andere voor het overige, [appellant sub 12], de vereniging Afdeling Zundert-Rijsbergen van de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie voor het overige, de stichting Stichting Brabantse

Milieufederatie, [appellant sub 16], [appellant sub 18], [appellant sub 19] en anderen voor het overige, [appellant sub 20] voor het overige, [appellant sub 26], [appellant sub 27], [appellant sub 30], [appellant sub 32], [appellante sub 33], [appellant sub 34] en [appellante sub 35] voor het overige tegen het besluit van 4 september 2012 tot vaststelling van het bestemmingsplan "Buitengebied" grond;

IV. vernietigt het besluit van 4 september 2012 tot vaststelling het bestemmingsplan "Buitengebied", voor zover het betreft:

a. de plandelen met de bestemming "Agrarisch - Boomteeltontwikkelingsgebied", voor zover die buiten het in de Verordening 2012 op kaart 5 aangeduide teeltgebied Zundert liggen (het college);

b. het plandeel met de bestemming "Bedrijf" aan de [locatie 4]-[locatie 5] (het college);

c. het plandeel met de bestemming "Wonen" aan de [locatie 8]/[locatie 9], voor zover het betreft het perceel, kadastraal aangeduid met nummer F1626 ([appellant sub 4] en andere);

d. het plandeel met de bestemming "Natuur" aan het [locatie 17] ([appellant sub 12]);

e. artikel 7, lid 7.8, onder 7.8.3, en artikel 8, lid 8.8, onder 8.8.3, van de planregels (ZLTO en BMF);

f. artikel 4, lid 4.2, onder 4.2.3, onder f en g, van de planregels (BMF);

g. artikel 5, lid 5.5, onder 5.5.2, onder a, voor zover geen locatie-eisen zijn opgenomen voor permanente teeltondersteunende voorzieningen, van de planregels (BMF);

h. artikel 6, lid 6.5, onder 6.5.2, onder a, voor zover geen locatie-eisen zijn opgenomen voor permanente teeltondersteunende voorzieningen, van de planregels (BMF);

i. de plandelen met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" en de aanduiding "intensieve veehouderij" aan de Paandijksestraat 12 en Blokenstraat 2a (BMF);

j. artikel 3, lid 3.5, onder 3.5.2, onder b, artikel 5, lid 5.5, onder 5.5.2, onder b, artikel 6, lid 6.5, onder 6.5.2, onder b, van de planregels (BMF);

k. het plandeel met de bestemming "Agrarisch met waarden - Groenblauwe mantel" nabij de Turfvaart Bijloop nabij het Rondgors, zoals nader aangeduid op de bij deze uitspraak behorende kaart 1 (BMF);

l. het plandeel met de bestemming "Agrarisch met waarden - Groenblauwe mantel" tussen de Turfvaart en de Tiggeltseberg, zoals nader aangeduid op de bij deze uitspraak behorende kaart 2 (BMF);

m. het plandeel met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" en de aanduiding "intensieve veehouderij" aan de Achtmaalseweg 160 (BMF);

n. het plandeel met de bestemming "Agrarisch" tussen de Kalmthoutsebaan en de Belgische grens zoals nader aangeduid op de bij deze uitspraak behorende kaart 3 (BMF);

o. artikel 3, lid 3.8, onder 3.8.6, onder c, en onder 3.8.7, onder c, artikel 5, lid 5.8, onder 5.8.6, onder c, artikel 6, lid 6.7, onder 6.7.6, onder c, en onder 6.7.7, onder c, van de planregels (BMF);

p. het plandeel met de bestemming "Bedrijf" en de aanduiding "specifieke vorm van bedrijf - agrarisch hulp- en nevenbedrijf" aan de [locatie 20] ([appellant sub 16]);

q. de bij artikel 9, lid 9.1, aanhef en onder d, van de planregels behorende tabel "agrarisch technische hulpbedrijven", voor zover [locatie 21] hierin is opgenomen ([appellant sub 16]);

u. het plandeel met de bestemming "Bedrijf" aan de [locatie 24], voor zover het perceel T2033 betreft ([appellant sub 18]);

v. het plandeel met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" en de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - voormalig agrarisch bedrijf" op het perceel [locatie 29] ([appellant sub 20]);

w. het plandeel met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" met de aanduiding "paardenhouderij" en een bouwvlak op het perceel [locatie 30] ([appellant sub 19] en anderen en [appellant sub 20]);

x. het plandeel met bestemming "Bedrijf" aan de [locatie 37] ([appellant sub 26]);

y. het plandeel met de bestemming "Wonen" en de aanduiding "congrescentrum" aan de Achtmaalseweg 158B ([appellant sub 27]);

z. het plandeel met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" en de aanduiding "(-bw) bedrijfs-woning uitgesloten" aan de [locatie 42] ([appellant sub 30]);

aa. artikel 4, lid 4.2, onder 4.2.6, sub e, van de planregels ([appellante sub 33] en [appellant sub 32]);

ab. het plandeel met de bestemming "Agrarisch - Agrarisch bedrijf" en de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - voormalig agrarisch bedrijf" aan de [locatie 45] te Wernhout ([appellant sub 34]);

ac. artikel 17, lid 17.2, onder 17.2.4, sub c, van de planregels ([appellante sub 35]);

V. bepaalt dat aan artikel 5, lid 5.5, onder 5.5.2, onder a, en artikel 6, lid 6.5, onder 6.5.2, onder a, van de planregels van het bestemmingsplan "Buitengebied", de volgende zin wordt toegevoegd: "daarbij geldt dat gebruik voor permanente teeltondersteunende voorzieningen uitsluitend is toegestaan direct grenzend aan enig bouwvlak" en bepaalt dat deze uitspraak in zoverre in de plaats treedt van het bestreden besluit (BMF);

VI. verklaart de beroepen van [appellant sub 1], [appellant sub 2A] en [appellante sub 2B], [appellant sub 5A] en [appellant sub 5B], [appellant sub 6], [appellant sub 7A] en [appellant sub 7B], [appellant sub 9], [appellant sub 10], [appellant sub 11], voor zover ontvankelijk, [appellant sub 15A] en [appellante sub 15B], [appellant sub 17], [appellant sub 21A], [appellant sub 22], [appellant sub 23], [appellant sub 24], [appellant sub 25], [appellant sub 28], [appellante sub 29], [appellant sub 31A] en [appellante sub 31B] tegen het besluit van 4 september 2012 tot vaststelling van het bestemmingsplan "Buitengebied" ongegrond;

VII. verklaart het beroep van de stichting Stichting Brabantse Milieufederatie tegen het besluit van 25 februari 2014 tot vaststelling van het bestemmingsplan "Correctieve herziening bestemmingsplan Buitengebied" gegrond;

VIII. vernietigt het besluit van 25 februari 2014 tot vaststelling van het bestemmingsplan "Correctieve herziening bestemmingsplan Buitengebied", voor zover het betreft:

a. artikel 5, lid 5.8, onder 5.8.3, onder b, van de planregels (BMF);

b. artikel 7, lid 7.8, onder 7.8.3, van de planregels (BMF);

c. artikel 8, lid 8.8, onder 8.8.3, van de planregels (BMF);

IX. bepaalt dat artikel 5, lid 5.8, onder 5.8.3, onder b, van de planregels van het bestemmingsplan "Correctieve herziening bestemmingsplan Buitengebied" als volgt luidt: "de intensieve veehouderij niet gelegen is ter plaatse van de aanduiding "reconstructiewetzone - extensiveringsgebied" en/of "wro-zone - ecologische verbindingzone" en/of "wro-zone - zoekgebied beekherstel"" en bepaalt dat deze uitspraak in zoverre in de plaats treedt van het bestreden besluit, voor zover dit is vernietigd (BMF);

X. verklaart de beroepen van [appellant sub 4] en andere, de vereniging Afdeling Zundert-Rijsbergen van de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie, [appellant sub 16], [appellant sub 17] en [appellant sub 28] tegen het besluit van 25 februari 2014 tot vaststelling van het bestemmingsplan "Correctieve herziening bestemmingsplan Buitengebied" ongegrond;

XI. draagt de raad van de gemeente Zundert op om binnen 26 weken na de verzending van deze uitspraak met inachtneming van hetgeen daarin is overwogen een nieuw besluit te nemen voor de onderdelen genoemd in IV, met uitzondering van de onderdelen in g, h en o, en voor de onderdelen genoemd in VIII, met uitzondering van onderdeel a, en dit op de wettelijk voorgeschreven wijze bekend te maken;

XII. treft de voorlopige voorziening dat tot aan de inwerkingtreding van het nieuwe besluit als bedoeld in XI in pandige bedrijfswoningen in bedrijfsgebouwen niet mogen worden vervangen door vrijstaande bedrijfswoningen;

XIII. treft de voorlopige voorziening dat tot aan de inwerkingtreding van het nieuwe besluit als bedoeld in XI op gronden met de bestemming "Recreatie - Speel- en leerboerderij" de maximale oppervlakte voor kampeerhuisjes 65 m² bedraagt;

XIV. draagt de raad van de gemeente Zundert op om binnen vier weken na verzending van deze uitspraak ervoor zorg te dragen dat de hiervoor vermelde onderdelen in g, h en o van IV, in V, in a van VIII, en in IX worden verwerkt in het elektronisch vastgestelde plan dat te raadplegen is op de landelijke voorziening, www.ruimtelijkeplannen.nl;
(red.)

NOOT

Het maken van een milieueffectrapport (MER) is één ding, het verwerken van de resultaten ervan is een tweede. Dat blijkt mooi uit de onderhavige uitspraak, waar dat overigens goed is gelukt. Dat het maken van een MER geen vrijblijvende aangelegenheid is, was de wetgever al duidelijk. Hij heeft niet alleen geregeld dat in of bij het plan (artikel 7.14 Wm) of besluit (artikel 7.37 Wm) moet worden vermeld hoe rekening is gehouden met de in het MER beschreven mogelijke gevolgen voor het milieu, maar ook met de overwogen alternatieven, de zienswijzen

en het advies van de Commissie m.e.r. Het achterwege laten van een dergelijke motivering kan ertoe leiden dat een plan of besluit wordt vernietigd door de rechter. Meestal constateert de Afdeling bestuursrechtspraak dan strijd met artikel 3:46 Awb. In een enkel geval wordt strijd geconstateerd met het specifieke artikel dat op m.e.r. ziet (zie Bestemmingsplan buitengebied Rhenen, ABRvS 13 maart 2013, nr. 201112435/1/R3, ECLI:NL:RVS:2013:BZ4011, «JM» 2013, 53, m.nt. Hoevenaars).

Om ervoor te zorgen dat de resultaten uit een MER, zoals bijvoorbeeld mitigerende maatregelen die noodzakelijk zijn om aan bepaalde normen te voldoen, ook daadwerkelijk kunnen worden verwerkt, heeft de wetgever voor besluiten een specifiek artikellid geïntroduceerd, te weten artikel 7.35, derde lid, onder a, dat de zogenoemde verrijming van de beslissingsbevoegdheid van het bevoegd gezag regelt. In het geval slechts één m.e.r.-(beoordelings)plichtig besluit (besluit in de zin van de m.e.r.-regelgeving, hetgeen ook een bestemmingsplan kan betreffen) is aangewezen, maakt dit artikellid het mogelijk om dergelijke maatregelen te verwerken, ongeacht de vraag of het bevoegd gezag daar wel toe bevoegd is. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk om zuivere milieunormen die niet-ruimtelijk relevant zijn in de voorschriften van een bestemmingsplan op te nemen (zie bijvoorbeeld Bestemmingsplan Bedrijvenpark Linderveld, ABRvS 22 maart 2006, ECLI:NL:RVS:2006:AV6291, «JM» 2006/50, m.nt. Pieters, en Woningbouwlocatie Bangert en Oosterpolder te Hoorn, ABRvS 28 mei 2008, ECLI:NL:RVS:2008:BD2641, «JM» 2008/79, m.nt. Pieters).

Voor plan-m.e.r. bestaat niet een vergelijkbaar artikel. Omdat plan-m.e.r. niet plaatsvindt vlak voor de schop de grond ingaat, kan bij de vaststelling van het plan over het algemeen worden aangegeven in welk ander plan of besluit de maatregelen zijn vastgelegd. Als het gaat om maatregelen in een overkoepelend MER voor meerdere plannen, heeft de Afdeling bestuursrechtspraak bovendien geaccepteerd dat de maatregelen niet al bij het eerste deelplan behoeven te zijn gerealiseerd (Bestemmingsplan Hoge Hoek te Tilburg, ABRvS 5 december 2012, nr. 201107432/3/R3, ECLI:NL:RVS:2012:BY5128).

Of het nu gaat om plan- of project-m.e.r., het is vooral van belang om te beoordelen welke resultaten uit het MER echt moeten doorwerken in de besluitvorming. Anders gezegd, welke maatregelen zijn volgens het MER noodzakelijk, bijvoorbeeld om bepaalde doelen te behalen of om aan bepaalde normen te voldoen, die gelet hierop dus moeten doorwerken in de besluitvorming? In de onderhavige zaak waren in het MER (en de aanvulling daarop) weliswaar maatregelen onderzocht die een positief effect op de waterkwaliteit kunnen hebben, maar niet als noodzakelijk zijn bestempeld. Bij de besluitvorming heeft de raad bovendien gemotiveerd welke maatregelen in het plan zijn opgenomen. Tot slot gingen de door appelland voorgestelde maatregelen verder dan die in het MER zijn onderzocht. Terecht concludeert de Afdeling dan ook dat de raad de resultaten uit het MER goed heeft verwerkt in de besluitvorming.

De verwerking van resultaten uit het MER verloopt niet altijd vlekkeloos. Zo oordeelde de Afdeling in een eerdere zaak dat mitigerende maatregelen voor flora en fauna, die volgens het MER noodzakelijk zijn, niet ongemotiveerd uit het plan mogen worden weggelaten (Bestemmingsplan Lage Heideweg, ABRvS 16 december 2011, nr. 200909837/1/T1/R4, ECLI:NL:RVS:2011:BU8876).

Voor de volledigheid merk ik op dat ook de aannames uit een MER moeten doorwerken in de besluitvorming. Als het aannames betreft die de milieueffecten van een plan of project inperken, zou het niet borgen van die aannames er immers toe leiden dat het MER niet ten grondslag aan het plan of project kan worden gelegd. De milieueffecten kunnen namelijk groter zijn dan in het MER is onderzocht (Zie bijvoorbeeld A-besluit Vliegveld Lelystad, ABRvS 7 december 2011, nr. 200909551/1/R1, ECLI:NL:RVS:2011:BU7100, en Bestemmingsplan Ellerveld, ABRvS 29 februari 2012, nr. 201002029/1/T1/R2, ECLI:NL:RVS:2012:BV7286, «JM» 2012/48, m.nt. Van Velsen).

Overigens is de onderhavige zaak om nog een andere reden een mooi voorbeeld van de doorwerking van het MER in de besluitvorming. Uit het plan-MER en de naar aanleiding van opmerkingen van de Commissie m.e.r. gemaakte aanvulling daarop, bleek namelijk dat de aanvankelijk voorgestelde uitbreidingsmogelijkheden van veehouderijen in het ontwerpplan wel eens tot

onaanvaardbare gevolgen voor nabijgelegen Natura 2000-gebieden zouden kunnen leiden. Met het oog hierop, is het plan dusdanig aangepast dat wordt beoogd om te voorkomen dat onbenutte vergunde milieugebruiksruimte van intensieve veehouderijen alsnog wordt benut. Het MER dient op deze manier als een gedegen onderbouwing voor de gemaakte beleidskeuze. Een appellant moet dan van goeden huize komen om deze keuze onderuit te halen.

G.A.J.M. Hoevenaars